

Z A K O N

O POREZU NA EMISIJE GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uvodi se porez na emisije gasova sa efektom staklene bašte (u daljem tekstu: porez).

Gasovi sa efektom staklene bašte – eng. *greenhouse gases* (u daljem tekstu: GHG) iz stava 1. ovog člana su ugljendioksid (CO₂), azotsuboksid (N₂O) i perfluorouglenjenci (PFCs).

Porez se obračunava i plaća na oporezivu količinu GHG koju poreski obveznik emituje u toku poreskog perioda, u skladu sa ovim zakonom.

Obveznik poreza

Član 2.

Obveznik poreza je pravno lice ili preduzetnik koji, u skladu sa propisima koji uređuju klimatske promene, ima obavezu da poseduje dozvolu za emisiju GHG (u daljem tekstu: obveznik), a koji kao operater postrojenja, odnosno dela postrojenja za koje je obavezan da pribavi pomenutu dozvolu (u daljem tekstu: postrojenje), obavlja jednu ili više od sledećih delatnosti u smislu propisa koji uređuje klasifikaciju delatnosti:

- 1) proizvodnja veštačkih đubriva i azotnih jedinjenja;
- 2) proizvodnja cementa;
- 3) proizvodnja sirovog gvožđa, čelika i ferolegura;
- 4) proizvodnja aluminijuma;
- 5) proizvodnja električne energije.

Poreska osnovica, poreski period i iznos poreske obaveze

Član 3.

Poreska osnovica utvrđuje se kao količina GHG koju obveznik emituje u toku poreskog perioda iz svih pojedinačnih postrojenja (u daljem tekstu: ukupna emisija) umanjena za količinu emisija koja je referentna za određeni proizvodni proces, odnosno aktivnost (u daljem tekstu: referentna emisija).

Ukupna emisija se utvrđuje na osnovu verifikovanih izveštaja koje obveznik dostavlja nadležnom organu u skladu sa propisima koji uređuju klimatske promene (u daljem tekstu: izveštaj), odnosno na osnovu procene emisije GHG od strane tog nadležnog organa koja, u slučajevima predviđenim navedenim propisima, zamenjuje taj izveštaj.

Referentna emisija se utvrđuje kao proizvod iznosa referentnih vrednosti emisija koje su utvrđene za određeni proizvodni proces, odnosno aktivnost kao neizbežne uprkos upotrebi najnaprednije raspoložive tehnologije (u daljem tekstu: referentne vrednosti) i količine proizvedenog proizvoda, odnosno obima preduzete aktivnosti u toku poreskog perioda.

Ministar nadležan za poslove zaštite životne sredine bliže propisuje referentne vrednosti za proizvodne procese, odnosno aktivnosti iz stava 3. ovog člana.

Poreski period je kalendarska godina.

Izuzetno od stava 5. ovog člana, poreski period je period kraći od kalendarske godine, u slučaju:

- 1) otpočinjanja rada postrojenja, u kojem obveznik obavlja delatnost iz člana 2. ovog zakona, tokom kalendarske godine, kada poreski period započinje danom otpočinjanja rada postrojenja;
- 2) prestanka rada svih postrojenja, u kojima obveznik obavlja delatnost iz člana 2. ovog zakona, tokom kalendarske godine, kada se poreski period završava na dan kada je obveznik u celosti prestao da obavlja navedenu delatnost.

Ukupan iznos poreske obaveze se utvrđuje tako što se poreska osnovica, iskazana u tonama CO₂, odnosno tonama CO₂ ekvivalenta (CO₂eq) u slučaju emisije GHG koji nisu ugljendioksid, pomnoži iznosom poreza od četiri evra u dinarskoj protivvrednosti po toni CO₂.

Dinarska protivvrednost iz stava 7. ovog člana utvrđuje se po zvaničnom srednjem kursu evra Narodne banke Srbije na poslednji dan poreskog perioda za koji se poreska prijava podnosi.

Izuzetno, u slučaju iz stava 6. tačka 2) ovog člana dinarska protivvrednost utvrđuje se po zvaničnom srednjem kursu evra Narodne banke Srbije na dan 31. decembar godine koja prethodi godini prestanka rada svih postrojenja.

Poreski kredit

Član 4.

Obvezniku čija je registrovana pretežna delatnost proizvodnja električne energije u smislu člana 2. ovog zakona i koji je u prethodnom poreskom periodu od te delatnosti ostvario najmanje 80% svojih ukupnih prihoda priznaje se pravo na poreski kredit u iznosu od 20% iznosa finansijskih sredstava koja je tokom poreskog perioda za koji se podnosi poreska prijava uložio u propisane mere i aktivnosti koje dovode do smanjenja emisija ugljendioksida ekvivalenta (CO₂eq).

Poreski kredit iz stava 1. ovog člana predstavlja iznos za koji se umanjuje obračunati porez.

Poreski kredit iz stava 1. ovog člana ne može biti veći od 80% poreske obaveze po osnovu poreza.

Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove zaštite životne sredine i ministarstva nadležnog za poslove energetike i rudarstva, propisuje vrste mera, kao i način izveštavanja o realizovanim merama, za smanjenje emisija iz stava 1. ovog člana.

Obveznik je dužan da vodi evidenciju finansijskih sredstava uložениh u mere za smanjenje emisija iz stava 1. ovog člana na osnovu kojih je korišćen poreski kredit, kao i dokaze u vezi sa takvim ulaganjima.

Obveznik je dužan da čuva evidenciju i dokaze iz stava 5. ovog člana do isteka roka zastarelosti prava na utvrđivanje i naplatu poreske obaveze na koju se evidencija i dokazi odnose.

Ministar nadležan za poslove finansija bliže uređuje način ostvarivanja prava na poreski kredit iz stava 1. ovog člana, kao i oblik, sadržinu i način vođenja evidencije iz stava 5. ovog člana.

Poreska prijava

Član 5.

Obveznik je dužan da Ministarstvu finansija – Poreskoj upravi podnese poresku prijavu u kojoj je iskazan porez za poreski period (u daljem tekstu: poreska prijava).

Uz poresku prijavu obveznik je dužan da priloži izveštaje, odnosno procene emisije GHG nadležnog organa iz člana 3. stav 2. ovog zakona.

Poreska prijava se podnosi do 31. maja tekućeg poreskog perioda za prethodni poreski period.

U slučaju prestanka obavljanja delatnosti u svim postrojenjima, obveznik je dužan da podnese poresku prijavu za tekući poreski period, a u roku od 30 dana od isteka poslednjeg dana u kome je obveznik obavljao navedenu delatnost.

U slučaju iz stava 4. ovog člana, obveznik koji nije podneo poresku prijavu za prethodni poreski period je u obavezi da je podnese u roku iz stava 4. ovog člana, a najkasnije do 31. maja tekućeg poreskog perioda.

U slučaju promene operatera postrojenja tokom poreskog perioda, obavezu podnošenja poreske prijave i plaćanja poreza za celokupan poreski period u vezi sa tim postrojenjem ima lice koje je operater tog postrojenja na poslednji dan tog poreskog perioda, s tim da sva lica koja su imala status operatera tog postrojenja tokom kalendarske godine solidarno odgovaraju za ispunjenje poreske obaveze koja nastane u vezi sa tim postrojenjem za celokupan poreski period.

U slučaju podnošenja izmenjenog izveštaja u skladu sa propisima o klimatskim promenama, obveznik je dužan da podnese izmenjenu poresku prijavu u roku od 15 dana od dana kada je obveznik izmenjeni izveštaj dostavio nadležnom organu iz člana 3. stav 2. ovog zakona.

Uz izmenjenu poresku prijavu iz stava 7. ovog člana obveznik je dužan da priloži izmenjeni izveštaj iz stava 7. ovog člana.

Poreska prijava i izmenjena poreska prijava iz stava 7. ovog člana podnose se isključivo u elektronskom obliku.

Ministar nadležan za poslove finansija propisuje oblik, sadržinu i način podnošenja poreske prijave, uključujući i priloge poreskoj prijavi.

Plaćanje poreza

Član 6.

Obveznik je dužan da plati porez u roku za podnošenje poreske prijave iz člana 5. ovog zakona.

Podsticaji za dekarbonizaciju

Član 7.

Obveznik može da ostvari pravo na podsticaje koji se dodeljuju iz budžeta Republike Srbije radi finansiranja klimatske i energetske transformacije investiranjem u razvoj obnovljivih izvora energije i energetske efikasnost, inovativne nisko-ugljenične tehnologije, dekarbonizaciju industrije, projekte energetske tranzicije uključujući i energetske infrastrukturu, zelenu gradnju u skladu sa propisima kojima se uređuje planiranje i izgradnja, kao i podršku pravednoj tranziciji i zaštiti ugroženih domaćinstava.

Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove zaštite životne sredine, bliže uređuje uslove, kriterijume i način dodele sredstava iz stava 1. ovog člana, kao i način i rokove izveštavanja o korišćenju tih sredstava.

Primena zakona kojim se uređuju poreski postupak i poreska administracija

Član 8.

U pogledu utvrđivanja i naplate poreza, pravnih lekova, zastarelosti prava na utvrđivanje i prava na naplatu poreza, kaznenih odredaba i drugih pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju poreski postupak i poreska administracija.

Prelazne i završne odredbe

Član 9.

Odredbe čl. 4. i 7. ovog zakona primenjivaće se deset godina počev od dana početka primene ovog zakona.

Član 10.

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 11.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjivaće se od 1. januara 2026. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana 97. stav 1 tač. 6. i 9. Ustava Republike Srbije, prema kojima Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, poreski sistem, kao i održivi razvoj, sistem zaštite i unapređenja životne sredine.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

• *Problemi koje Zakon treba da reši, odnosno ciljevi koji se Zakonom postižu*

Zakon o porezu na emisije gasova sa efektom staklene bašte (eng. *greenhouse gases*; u daljem tekstu GHG) donosi se radi uspostavljanja fiskalnog mehanizma koji omogućava sistemsko smanjenje emisija GHG, kroz ekonomsku internalizaciju eksternih ekoloških troškova.

Kroz ovaj fiskalni mehanizam obezbeđuju se sredstva u budžetu Republike Srbije a koja se mogu iskoristi za podsticanje investicija u vezi sa zelenom tranzicijom.

Zakon ima za cilj:

1. Smanjenje emisija GHG, podsticanjem privrednih subjekata da usvajaju tehnologije sa nižom emisijom;
2. Usklađivanje sa međunarodnim klimatskim politikama, posebno u kontekstu Pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina, otvorenog 2021. godine u okviru pristupnih pregovora Republike Srbije sa Evropskom unijom i Evropskog zelenog dogovora u vezi sa kojim je usvojen Regionalni akcioni plan za zelenu agendu na Brdu kod Kranja u oktobru 2021. godine;
3. Uspostavljanje principa „emiter/zagađivač plaća, odnosno internalizaciju ekoloških troškova u privrednim aktivnostima;
4. Generisanje javnih prihoda koji mogu biti investirani u projekte zelene tranzicije;

• *Razmatrane mogućnosti da se problemi reše i bez donošenja Zakona*

S obzirom na to da se porezi mogu ustanoviti isključivo zakonom, ne postoji druga mogućnost.

Pored toga, uzeto je u obzir i sledeće:

1. Dobrovoljni programi, subvencije i podsticaji - iako korisne, ove mere same po sebi nisu dovoljne za suštinsku promenu ponašanja, jer ne ukidaju ekonomsku korist od nastavka emitovanja/zagađenja.
2. Uvođenje kvota i dozvola za emisiju - složen sistem trgovanja emisijama zahteva razvijenu institucionalnu infrastrukturu i tržišne mehanizme koji trenutno nisu u potpunosti uspostavljeni u Republici Srbiji.

• *Zašto je donošenje Zakona najbolji način za rešavanje problema?*

Donošenje ovog Zakona je najbolji način za rešavanje problema iz razloga što se radi o zakonskoj materiji koju je jedino i moguće regulisati donošenjem zakona.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Uz član 1.

Član 1. uređuje predmet zakona, tako što propisuje uvođenje poreza na emisije određenih gasova sa efektom staklene bašte (eng. *greenhouse gases – GHG*).

Stav 2. člana 1. određuje gasove čije emitovanje potpada pod oporezivanje, i to: ugljendioksid (CO₂), azotsuboksid (N₂O) i perfluorouglenici (PFCs). Navedeni gasovi su predloženi za oporezivanje budući da su obuhvaćeni obavezom izveštavanja u skladu sa propisima koji uređuju oblast klimatskih promena.

Uz član 2.

Član 2. definiše obveznika poreza na emisije GHG, tako što ga vezuje za subjekte koji su obavezni da poseduju dozvolu za emisiju GHG u smislu propisa koji uređuju klimatske promene i koji posluju u određenim oblastima privrede, u smislu propisa koji uređuje klasifikaciju delatnosti: proizvodnji veštačkih đubriva i azotnih jedinjenja, cementa, sirovog gvožđa, čelika i ferolegura, aluminijuma i električne energije. Navedeni opseg delatnosti je utvrđen uzimajući u obzir aktivnosti koje se u okviru njih preduzimaju i uzrokuju preko 57% emisija GHG u Republici Srbiji (tj. preko 90% emisija u okviru nacionalnog sistema monitoringa i izveštavanja), te predstavljaju prioritet u smislu uvođenja mera za smanjenje emisija GHG. Dodatni razlog predstavlja i činjenica da su navedene delatnosti direktno izložene CBAM mehanizmu Evropske unije.

Uz član 3.

Član 3. uređuje poresku osnovicu, poreski period i iznos poreske obaveze.

Poreska osnovica predstavlja količinu emisija koju poreski obveznik emituje iz postrojenja za koja je dužan da pribavi dozvolu za emisije u skladu sa propisima koji uređuju klimatske promene umanjena za količinu emisija koje su referentne za određeni proizvodni proces, odnosno aktivnost.

Ukupna emisija se utvrđuje na osnovu verifikovanih izveštaja koji obveznik dostavlja nadležnom organu u skladu sa propisima koji uređuju klimatske promene, odnosno na osnovu procene emisije GHG od strane tog nadležnog organa koja (u slučajevima predviđenim navedenim propisima o klimatskim promenama), zamenjuje taj izveštaj.

Referentna emisija se utvrđuje tako što se referentne vrednosti emisija koje su propisane kao neizbežne uprkos upotrebi najnaprednije raspoložive tehnologije pomnože sa količinom proizvedenog proizvoda za određeni proizvodni proces (npr. tone proizvoda) ili aktivnost (npr. kilodžuli (kJ) generisane toplotne energije).

St. 5. i 6. predviđaju da je poreski period kalendarska godina odnosno kraći period u slučaju otpočinjanja odnosno prestanka rada postrojenja u toku kalendarske godine.

St. 7. i 8. predviđaju ukupan iznos poreske obaveze.

Uz član 4.

Član 4. uređuje poreski kredit kao iznos za koji se umanjuje porez.

Uz član 5.

Ovaj član uređuje pitanja vezana za poresku prijavu, i to: nadležni organ kome se prijava podnosi, obavezne priloge, rokove za podnošenje prijave, odnosno obavezu i rok za podnošenje izmenjene poreske prijave.

Uz član 6.

Član 6. utvrđuje da je poreski obaveznik dužan da iznos poreza plati u roku za podnošenje poreske prijave.

Uz član 7.

Član 7. predviđa da obveznik može da ostvari pravo na podsticaje koji se dodeljuju iz budžeta Republike Srbije radi finansiranja klimatske i energetske transformacije investiranjem u razvoj obnovljivih izvora energije i energetske efikasnost, inovativne nisko-ugljenične tehnologije, dekarbonizaciju industrije, projekte energetske tranzicije uključujući i energetske infrastrukturu, zelenu gradnju u skladu sa propisima kojima se uređuje planiranje i izgradnja, kao i podršku pravednoj tranziciji i zaštiti ugroženih domaćinstava.

Vlada bliže uređuje uslove, kriterijume i način dodele sredstava iz stava 1. ovog člana, kao i način i rokove izveštavanja o korišćenju tih sredstava.

Uz član 8.

Ovaj član predviđa supsidijarnu primenu zakona kojim se uređuju poreski postupak i poreska administracija.

Uz član 9.

Član 9. propisuje da će se odredbe čl. 4. i 7. ovog zakona primenjivati deset godina počev od dana početka primene ovog zakona.

Uz član 10.

Ovim članom uređen je rok za donošenje podzakonskih akata.

Uz član 11.

Ovim članom uređuje se stupanje na snagu zakona i određuje rok za početak primene.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. ANALIZA EFEKATA ZAKONA

1. Sagledavanje postojećeg stanja

1) Prikazati postojeće stanje u predmetnoj oblasti u skladu sa važećim pravnim okvirom.

U Republici Srbiji ne postoji porez na emisije GHG.

Određene druge obaveze u vezi sa emisijama tih gasova su regulisane propisima o klimatskim promenama koji uređuje sistem ograničenja emisija GHG, adaptaciju na klimatske promene, praćenje i izveštavanje, izdavanje dozvola za emisije operaterima postrojenja koja emituju GHG. Dodatno, strateški dokumenti poput Integrisanog nacionalnog energetskeog i klimatskog plana predviđaju uvođenje cene ugljenika kao ključnog instrumenta za ostvarenje ciljeva zelene tranzicije.

Iako postoji pravni okvir za praćenje emisija, ne postoji zaokružen pravni okvir za primenu principa „emiter/zagađivač plaća“ i stvaranje podsticaja za njihovo smanjenje. Prema registru izdatih dozvola, trenutno su izdate 92 dozvole za emisiju GHG za 92 instalacije, kojima upravlja 50 kompanija.

2) Da li su uočeni problemi u oblasti i na koga se oni odnose? Predstaviti uzroke i posledice problema.

Postoji potreba za većom finansijskom podrškom i fiskalnim merama za smanjenje emisija i zelene tranzicije uopšte. Takođe, treba imati u vidu i rizik gubitka konkurentnosti domaće privrede usled uvođenja CBAM mehanizma i sličnih rešenja globalno. Predloženi mehanizam se uvodi kako bi se dostigli postavljeni ciljevi smanjenja emisija.

3) Da li postoje neki drugi razlozi za promenu (intervenciju) u oblasti u slučaju da nije uočen problem?

/

2. Utvrđivanje cilja

1) Koji cilj je potrebno postići?

Cilj Zakona o porezu na emisije GHG je smanjenje emisija GHG i podsticanje zelene tranzicije kroz primenu principa „emiter/zagađivač plaća“ i jačanje konkurentnosti domaće privrede u uslovima CBAM mehanizma.

2) Da li je cilj koji se postiže donošenjem propisa usklađen sa ciljevima važećih planskih dokumenata i prioritetnim ciljevima Vlade?

Cilj uvođenja poreza na emisiju GHG (CO₂, N₂O i PFCs), usklađen je sa ciljevima i merama iz nacionalnih i strateških dokumenata i prioritetima Vlade, naročito u oblasti klimatskih promena, energetike i održivog razvoja.

Važni planski dokumenti i prioriteti

1. Strategija niskougljeničnog razvoja Republike Srbije

- **Cilj:** Ostvarenje održivog ekonomskog razvoja uz smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu.

- **Relevantne mere:** Unapređenje energetske efikasnosti, promocija obnovljivih izvora energije i smanjenje emisija štetnih gasova.

- Izgradnja pravnog i institucionalnog okvira za kontrolu i smanjenje emisija GHG.

2. Nacionalni energetske i klimatske plan

- **Cilj:** Smanjenje ukupnih emisija GHG, energetska tranzicija i priprema zemlje za primenu međunarodnih standarda i obaveza.

- **Relevantne mere:** Uvođenje ekonomskih instrumenata za kontrolu emisija, monitoring i izveštavanje, kao i razvoj tržišta ugljenika.

3. Program Vlade (2022–2026)

- **Prioritet:** Ojačati kapacitete za borbu protiv klimatskih promena, uvođenjem mera za smanjenje emisija i unapređenje životne sredine.

- **Akcioni plan:** Obaveza donošenja zakonskih i podzakonskih akata za kontrolu emisija GHG, razvoj sistema monitoringa i izveštavanja, kao i primena mera koje stimulišu smanjenje emisija.

4. Zakon o klimatskim promenama (2021)

- Predviđa uspostavljanje okvira za monitoring, izveštavanje i verifikaciju emisija, kao i mehanizme za kontrolu emisija na nacionalnom nivou.

Usklađenost Zakona sa navedenim ciljevima i merama

- Zakon o uvođenju poreza na emisije GHG predstavlja direktan ekonomski instrument koji doprinosi realizaciji pomenutih ciljeva, jer uvodi cenu emisije i stimuliše smanjenje emisija na nivou privrednih subjekata i krajnjih korisnika.
- Uvođenje poreza doprinosi ostvarenju održivog razvoja i ispunjenju obaveza koje Republika Srbija ima u skladu sa Pariskim sporazumom i drugim međunarodnim obavezama u ovoj oblasti.
- Rešenje iz Zakona je komplementarni instrument u kontekstu pravnog okvira, konkretno Zakona o klimatskim promenama, i dopunjuje mere monitoringa i izveštavanja kroz mehanizam finansijskog stimulisanja.

3) Na osnovu kog pokazatelja učinka se utvrđuje da li je došlo do postizanja cilja?

Za praćenje stepena ostvarenja cilja smanjenja emisija GHG (CO₂, N₂O i PFCs) kao najrelevantniji i merljivi pokazatelj učinka koristiće se:

- energetska efikasnost u industriji (merena kao smanjenje potrošnje energije po jedinici proizvodnje),
- udeo obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije,
- broj i obim obveznika poreza koji su implementirali mere za smanjenje emisija,
- broj pokrenutih projekata dekarbonizacije,
- smanjenje prosečnog ugljeničnog otiska domaćih kompanija.

Ukoliko dođe do situacije u kojoj bi navedeni kriterijumi bili nedovoljni ili nedostupni, moguće je primeniti i kvalitativne pokazatelje, kao što su:

- analiza primene najboljih raspoloživih tehnologija kod velikih emitera,
- procene uticaja poreza na promenu ponašanja korisnika i industrije.

Međutim, u ovom slučaju, postojeći sistem izveštavanja i monitoringa omogućava primarno korišćenje kvantitativnog pokazatelja.

4) Definirati izvor provere i rokove za prikupljanje podataka za praćenje primene propisa.

Za efikasno praćenje primene propisa o uvođenju poreza na emisije GHG i dostizanje definisanih ciljeva, predviđa se sledeći način prikupljanja podataka, izvor provere i rokovi:

Izvori podataka i rokovi prikupljanja

1. Nacionalni inventar emisija GHG

- Obaveza izveštavanja prema Zakonu o klimatskim promenama i međunarodnim obavezama (Pariski sporazum, Konvencija UN o klimatskim promenama).
- Podatke prikuplja Ministarstvo zaštite životne sredine u saradnji sa relevantnim institucijama.
- Izveštaji se dostavljaju godišnje, najkasnije do kraja prvog kvartala za prethodnu kalendarsku godinu.

2. Monitoring i kontrolni izveštaji nadležnih inspekcijskih službi

- Redovne inspekcijske kontrole primene propisa, po utvrđenom planu.

3. Dodatni podaci iz sektora energetike, industrije i saobraćaja

- Prikupljanje podataka o energetskej efikasnosti, korišćenju obnovljivih izvora i drugim indikatorima.

Podaci kojima raspolaže Agencija za zaštitu životne sredine i Poreska uprava.

3. Identifikovanje opcija

1) Da li je cilj moguće postići primenom „status quo” opcije? Prikazati posledice primene „status quo” opcije.

Cilj smanjenja emisija GHG i uvođenje ekonomskih mehanizama za njihovu kontrolu nije moguće postići primenom „status quo” opcije, odnosno zadržavanjem postojećeg stanja bez donošenja predloženog zakona. Postojeći zakonski i institucionalni okvir nisu dovoljni za efikasno upravljanje emisijama i primenu poreza kao stimulativnog instrumenta.

2) Da li je cilj moguće postići isključivo primenom podsticajnih, informativno-edukativnih, institucionalno-upravljačkih ili mera za obezbeđivanje dobara i usluga, bez donošenja novog ili izmene postojećeg propisa? Navesti razloge zbog kojih se odustalo od primene ove opcije.

Cilj nije moguće postići isključivo tim merama. Bez novog propisa ne postoji pravni osnov za obavezujući i efikasan sistem koji bi obezbedio stabilno smanjenje emisija i ubiranje javnih prihoda.

Od pomenute opcije se odustalo iz sledećih razloga:

- ograničena efikasnost podsticajnih i edukativnih mera;
- nedovoljan institucionalni okvir;
- nema pravnog osnova za ubiranje javnih prihoda;
- rizik da ciljevi smanjenja emisija ne budu postignuti.

3) Koje su ključne promene koje se propisom predlažu radi postizanja cilja?

Predloženi zakon uvodi porez na emisiju GHG kao novi ekonomski instrument klimatske politike, sa ciljem smanjenja emisija.

Ključne novine su: uvođenje poreza za pravna lica i preduzetnike koji kao operateri postrojenja imaju i obavezu da pribave dozvole u skladu sa propisima o klimatskim promenama, finansijski podsticaj za čistije tehnologije i nadležnost Poreske uprave za naplatu i kontrolu plaćanja poreza.

4) Koje opcije su razmatrane prilikom izrade propisa i navesti razloge zbog kojih se od njih odustalo?

Razmatrane opcije:

- Podsticaji, subvencije, edukativne kampanje i samoregulacija – odustalo se jer nemaju obavezujući karakter i ne mogu obezbediti značajno smanjenje emisija.
- Sistem kvota i dozvola za emisije – odustalo se zbog složenosti i trenutnog nedostatka institucionalne infrastrukture u Republici Srbiji.

- Zadržavanje postojećeg stanja – odustalo se jer ne obezbeđuje pravni osnov za uvođenje poreskog mehanizma i ubiranje javnih prihoda, niti dovodi do ispunjenja klimatskih ciljeva.

5) Koja je međunarodna uporedna praksa u regulisanju oblasti?

U Evropskoj uniji primenjuje se Evropski sistem trgovanja emisijama („European Union Emissions Trading System” u daljem tekstu: EU ETS), koji predstavlja najrazvijeniji sistem trgovine emisijama. Brojne druge zemlje, uključujući Singapur, Tajvan i Južnu Afriku, primenjuju nacionalne poreze na emisije kao alternativu ETS-u. Uvođenje poreza na emisije GHG u Republici Srbiji oslanja se na Evropski sistem trgovanja emisijama (EU ETS) koji je najveći mehanizam oporezivanja ugljenika u svetu još od 2005. godine i iskustva drugih zemalja koje su blagovremeno prepoznale ulogu fiskalnih instrumenata u efikasnom sprovođenju klimatske politike. Primeri kao što su Singapur, Tajvan i Južna Afrika potvrđuju da je porez na ugljenik jedan od najefikasnijih alata za smanjenje emisija, ali i za podsticanje inovacija i investicija u zelenu tranziciju.

- Singapur je 2019. godine uveo porez na CO₂, koji je počeo sa cenom od približno 3 evra po toni CO₂eq i danas iznosi približno 17 evra, dok godišnji poreski prihod iznosi preko 130 miliona evra;
 - Tajvan je 2023. uveo nacionalnu šemu za cene ugljenika u industrijskim sektorima. Trenutna cena iznosi približno 8 evra;
 - Južna Afrika uvela je porez na ugljenik 2019. godine u industrijskim i energetske sektorima i današnja cena iznosi približno 11 evra dok je godišnji poreski prihod iznad 80 miliona evra;
 - Francuska je porez na ugljenik integrisala u postojeću akcizu na energente, sa postupnim povećanjem cene CO₂, što je omogućilo predvidljivo i pravično oporezivanje uz socijalne kompenzacije mere.
- Uvođenjem poreza na emisije GHG, Republika Srbija ima priliku da:
- preventivno uskladi svoju ekonomiju sa zahtevima EU tržišta;
 - podstakne investicije u energetske efikasnost i obnovljive izvore;
 - obezbedi stabilne prihode za finansiranje mera dekarbonizacije i adaptacije na klimatske promene.

4. Analiza ekonomskih efekata

1) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi novi, ukida ili menja postojeći administrativni postupak i/ili administrativni zahtev za privredne subjekte i koji su pozitivni efekti ovog rešenja? Da li predložena rešenja utiču na povećanje ili umanjeње administrativnih troškova i koliko iznosi povećanje ili umanjeње administrativnih troškova koje snosi privredni subjekt?

Predloženim zakonom uvodi se novi administrativni zahtev za privredne subjekte — obaveza podnošenja poreske prijave za emisije GHG, i to jednom godišnje za prethodnu kalendarsku godinu. Postupak se odnosi na obračun, prijavu i plaćanje poreza na osnovu izmerenih ili procenjenih emisija u toku godine.

Novi administrativni postupak se odnosi isključivo na privredna društva i preduzetnike koji:

- su dužni da poseduju dozvole za emisije gasova iz postrojenja u skladu sa propisima o klimatskim promenama,
- i obavljaju neku od sledećih delatnosti prema klasifikaciji delatnosti (proizvodnja veštačkih đubriva i azotnih jedinjenja, proizvodnja cementa, proizvodnja sirovog gvožđa, čelika i ferolegura, proizvodnja aluminijuma i proizvodnja električne energije).

Prema dostupnim podacima, očekuje se da će obveznici obuhvatiti ograničen broj velikih i srednjih industrijskih operatera koji već posluju u regulisanom režimu u vezi sa emisijama.

Uvođenje novog postupka dovodi do ograničenog povećanja administrativnog troška, s obzirom na to da:

- subjekti već prikupljaju podatke o emisijama u skladu sa Zakonom o klimatskim promenama i dostavljaju ih Ministarstvu zaštite životne sredine;
- već poseduju tehničke, kadrovske i finansijske resurse za upravljanje tim informacijama.

Pozitivni efekti predloženog rešenja

- postepena internacionalizacija troškova ugljenika: Obveznici se prilagođavaju zahtevima EU tržišta, uključujući CBAM mehanizam.
- podsticaj za energetske efikasnost: porez deluje kao ekonomski signal za smanjenje emisija i ulaganja u čistije tehnologije.

Iako predloženi zakon uvodi nov administrativni zahtev za ograničen broj privrednih subjekata, očekivani administrativni troškovi su niski i razumni i višestruko su nadomešteni pozitivnim efektima za privredu, životnu sredinu i budžetske prihode.

2) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi nova, menja ili ukida postojeća finansijska obaveza za privredne subjekte? Koji su pozitivni efekti uvođenja nove, izmena ili ukidanja obaveze?

Predloženim zakonom uvodi se nova finansijska obaveza za privredne subjekte u vidu poreza na emisije GHG, konkretno: ugljen-dioksida (CO₂), azot-suboksida (N₂O) i perfluorougljenika (PFCs).

Svi detalji poreskog mehanizma su izloženi u odeljku III Objašnjenje osnovnih pravnih instituta i pojedinačnih rešenja.

Procena finansijskog troška za privredne subjekte

Procena se vrši na osnovu primerene stope i procenjenih godišnjih emisija obveznika.

Primer:

Prosečan veliki industrijski emiter (npr. cementara ili elektrana):

- godišnje emisije: ~250.000 tCO₂eq
- poreska stopa: 4 € po tCO₂eq
- godišnji poreski trošak: 250.000 × 4 € = 1.000.000 €

Napomena: Navedeni trošak predstavlja ponavljajući godišnji trošak, koji varira u zavisnosti od stvarnih emisija i definisane poreske stope.

Predloženim zakonom se uvodi nova finansijska obaveza u vidu poreza na emisije GHG, koja se odnosi na ograničen broj velikoemisionih privrednih subjekata.

Iako se uvodi ponavljajući trošak za obveznike, ova mera ima višestruke pozitivne efekte, uključujući:

- podsticaj zelene tranzicije,
- jačanje klimatske politike, i
- stvaranje fiskalne osnove za sprovođenje mera održivog razvoja.

Obaveza je u skladu sa principom „emiter/zagađivač plaća” i predstavlja održivi model finansiranja ekološke tranzicije.

Dodatno, potrebno je imati u vidu smanjenje fiskalnih obaveza u inostranstvu (na primer: po osnovu primene CBAM mehanizma za iznos poreza plaćenih u Republici Srbiji).

3) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi nova, menja ili ukida postojeća obaveza koja utiče na povećanje ili umanjeње troškova proizvodnje i/ili pružanja usluga koje snosi privredni subjekt? Koliko iznosi povećanje ili umanjeње ovih troškova? Da li se obaveza može ispuniti na domaćem tržištu i da li je rok za ispunjenje obaveze primeren? Koji su pozitivni efekti uvođenja nove, izmena ili ukidanja obaveze?

Predloženim zakonom uvodi se nova obaveza za određene privredne subjekte koja direktno utiče na povećanje troškova proizvodnje, s obzirom na to da se uvodi poresko opterećenje u skladu sa količinom emitovanih GHG (CO₂, N₂O, PFCs).

Ovo predstavlja ponavljajući godišnji trošak koji će snositi isključivo pravna lica i preduzetnici koji proizvode veštačka đubriva, azotna jedinjenja, cement, sirovo gvožđe, čelik, ferolegure, aluminijum i električnu energiju, a koji su dužni da poseduju dozvolu za emisije iz postrojenja u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast klimatskih promena.

Obaveza se ispunjava kroz merenje ili procenu emisija i podnošenje poreske prijave, što ne zahteva nabavku opreme ili usluga van domaćeg tržišta, niti dodatno tehničko usklađivanje.

Rokovi za ispunjenje obaveze (godišnje, do 31. maja u tekućem poreskom periodu za prethodni poreski period - kalendarsku godinu) smatraju se primerenim.

Uvođenje poreza na emisije može predstavljati fiskalni teret za određene industrijske grane, naročito one sa visokom emisijom ugljen-dioksida. Radi ublažavanja tog efekta, predloženo rešenje ne obuhvata subjekte čiji je nivo emisija ispod praga za obaveze monitoringa i izveštavanja, kao i pribavljanja dozvola za emisije u skladu sa Zakonom o klimatskim promenama, kao i poreski kredit za ulaganja u obnovljive izvore energije za proizvođače električne energije. Dodatno, ovim rešenjem omogućava se postepena tranzicija u ovoj oblasti.

Uvođenje obaveze ima pozitivne efekte na privredu i društvo jer podstiče energetska efikasnost, ulaganje u čistije tehnologije, usklađivanje sa zahtevima EU i dugoročnu konkurentnost, čime se doprinosi i ciljevima zaštite životne sredine i klimatske politike.

Dodatno, potrebno je imati u vidu smanjenje fiskalnih obaveza u inostranstvu (na primer: po osnovu primene CBAM mehanizma za iznos poreza plaćenih u Republici Srbiji).

4) Na koji način će predložena rešenja propisa uticati na konkurentnost privrednih subjekata na domaćem i inostranom tržištu?

Predloženo zakonsko rešenje će imati direktan uticaj na cenovnu strukturu proizvoda privrednih subjekata iz energetski i emisijom intenzivnih industrija. U kratkoročnom periodu, nova fiskalna obaveza može doneti umereno povećanje proizvodnih troškova za subjekte koji emituju značajne količine CO₂eq, što može uticati na njihovu poziciju na domaćem tržištu. Ipak, uvođenjem ovog poreza Republika Srbija se strateški približava Evropskom sistemu trgovanja emisijama (EU ETS) i ispunjava preduslove za smanjenje ili izbegavanje troškova u okviru CBAM mehanizma koji se u EU već primenjuje. Predložena poreska stopa je pažljivo odmerena kako bi se umanjio uticaj potencijalnih negativnih efekata.

Naime, CBAM mehanizam uvodi dodatne troškove za izvoznike iz trećih zemalja (kao što je Republika Srbija) ukoliko u zemlji porekla ne postoji ekvivalentan mehanizam oporezivanja emisija. Predloženim zakonom se stvara osnov za priznavanje domaćeg poreza kao dela kompenzacije u okviru CBAM mehanizma, čime se domaćim izvoznicima iz energetski intenzivnih sektora (cement, gvožđe,

čelik, aluminijum, đubriva, električna energija) omogućava da ostanu konkurentni na tržištu Evropske unije.

Indirektno, predloženo rešenje će podstaći privredne subjekte da investiraju u energetska efikasnost, čistije tehnologije i inovacije, što će u srednjem i dugom roku dovesti do boljeg pristupa zelenoj tranziciji i smanjenju rizika od prekograničnih trgovinskih barijera.

Na ovaj način, predloženi zakon ne samo da ne narušava dugoročnu konkurentnost domaćih subjekata, već je preduslov za njeno očuvanje u uslovima sve strožih klimatskih i trgovinskih regulativa u svetu.

5) Na koji način će predložena rešenja propisa uticati na konkurenciju?

Predložena rešenja propisa uvođenjem poreza na emisije GHG ne dodeljuju isključiva prava niti ograničavaju broj ili vrstu učesnika na tržištu. Poreska obaveza se odnosi isključivo na privredne subjekte koji već posluju u delatnostima sa visokim emisijama i ne utiče na ulazak novih subjekata na tržište, jer ne uvodi nove dozvole, licence ili administrativne barijere.

Propis ne ograničava slobodu tržišnog nadmetanja, ne favorizuje određene subjekte i ne utiče na mogućnost dogovaranja između učesnika na tržištu. Takođe, ne ograničava slobodno formiranje cena, već utiče indirektno kroz internalizaciju spoljnih troškova emisija u cenu proizvoda, što je u skladu sa principom „emiter/zagađivač plaća“.

Uvođenjem poreskog opterećenja po osnovu emisija podstiču se investicije u čiste tehnologije, što dugoročno stvara podsticajnu tržišnu dinamiku, bez narušavanja konkurencije. Propis ne predviđa da državni organi nastupaju na tržištu kao dobavljači, niti da učestvuju u komercijalnoj delatnosti zajedno sa subjektima koje nadziru.

Zaključno, predložena rešenja nemaju negativan uticaj na konkurenciju i ne uvode restrikcije koje bi narušile tržišnu ravnopravnost, već promovišu održivi razvoj i fer uslove poslovanja.

6) Na koji način će predložena rešenja propisa uticati na mikro, male i srednje privredne subjekte (MMSP)?

Predloženim zakonom ne predviđa se široka primena poreza na emisije GHG na sve privredne subjekte, već se Zakon odnosi isključivo na one koji su dužni da poseduju dozvolu za emisije iz postrojenja, u skladu sa propisima kojima se uređuju klimatske promene, i koji obavljaju delatnosti sa visokim emisijama (proizvodnja cementa, đubriva, čelika, aluminijuma, električne energije i dr.). U praksi, reč je prevashodno o velikim privrednim društvima, dok mikro, mali i srednji privredni subjekti (u daljem tekstu MMSP) po pravilu neće biti obveznici ovog poreza.

Zbog toga se ne očekuje direktan negativan finansijski uticaj na MMSP, niti se menjaju njihove poreske ili administrativne obaveze.

5. Analiza efekata na društvo

1) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi novi, ukida ili menja postojeći administrativni postupak za građane i koji su pozitivni efekti ovog rešenja? Da li predložena rešenja propisa utiču na povećanje ili umanjeње administrativnih troškova i koliko iznosi povećanje ili umanjeње administrativnih troškova koje snose građani?

Predloženim rešenjima ne uvodi se novi, niti se menja ili ukida postojeći administrativni postupak za građane, već se nove obaveze odnose isključivo na

pravna lica i preduzetnike koji obavljaju delatnosti sa visokim emisijama GHG i dužni su da poseduju dozvolu za emisije iz postrojenja. Građani, uključujući i osetljive društvene grupe, nisu obveznici poreza, niti imaju bilo kakvu novu administrativnu obavezu na osnovu ovog propisa.

Shodno tome, ne nastaju administrativni troškovi za građane, bilo jednokratni ili ponavljajući, i nema potrebe za angažovanjem u postupcima kao što su podnošenje prijava, pribavljanje uverenja ili ispunjavanje drugih administrativnih uslova.

Pozitivan efekat za građane ogleda se indirektno — kroz unapređenje kvaliteta životne sredine, smanjenje emisija/zagađenja i podsticanje energetske tranzicije, što dugoročno doprinosi javnom zdravlju, kvalitetu vazduha i otpornosti na klimatske promene. Ove koristi se odnose na celokupno stanovništvo, a posebno na ugrožene grupe koje su osetljivije na posledice emisija/zagađenja (deca, stariji, hronični bolesnici).

Ukratko, predloženim zakonom se ne menja regulatorni okvir u delu koji se tiče građana, te ne postoji uticaj na administrativne troškove građana.

2) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi nova, menja ili ukida postojeća finansijska obaveza za građane?

Usled zakona neće doći do direktnog povećanja troškova za građane, bilo jednokratnih ili ponavljajućih. Takođe, ne očekuju se ni indirektna finansijska opterećenja na domaćinstva u kratkom roku.

Pozitivni efekti zakona za građane ogledaju se u unapređenju kvaliteta životne sredine, poboljšanju javnog zdravlja, energetske tranzicije i smanjenju izloženosti klimatskim rizicima. To je naročito značajno za osetljive društvene grupe.

Ukratko, propis ne uvodi nikakve finansijske obaveze za građane, već njegovi efekti na stanovništvo ostaju isključivo pozitivni i dugoročno usmereni na poboljšanje kvaliteta života.

3) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi nova, menja ili ukida postojeća obaveza koja utiče na troškove života?

Predloženim zakonom o uvođenju poreza na emisije GHG ne uvodi se nova, ne menja se i ne ukida postojeća obaveza koja direktno utiče na troškove života građana.

Iako postoji mogućnost da u dužem vremenskom roku dođe do umerenog indirektnog uticaja na cene nekih proizvoda (npr. građevinskog materijala ili energije), taj efekat je ograničen i postepen. Takođe, očekuje se da će uvođenje poreza podstaći industriju na smanjenje emisija i veću energetske efikasnost, što može delovati stabilizujuće na troškove u srednjem i dugom roku.

Pozitivni efekti zakona za građane ogledaju se u smanjenju emisija/zagađenja i boljem kvalitetu vazduha, što će pozitivno uticati na zdravlje stanovništva.

Zaključno, predložena rešenja ne utiču neposredno na troškove života, a potencijalni indirektni efekti su ograničeni, prolazni i kompenzovani pozitivnim društvenim i ekološkim dobicima.

4) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na dostupnost, kvalitet i cene roba i usluga od značaja za životni standard stanovništva?

Procena je da je neposredan uticaj na dostupnost i kvalitet roba i usluga od značaja za životni standard stanovništva ograničen.

Ipak, indirektno, ova mera može uticati na cene energije i nekih industrijskih proizvoda koji ulaze u proizvodnju roba i usluga bitnih za građane, kao

što su građevinski materijali i električna energija. Očekuje se da će uvođenje poreza podstaći industriju da smanji emisije i poveća energetske efikasnosti, što može doprineti stabilizaciji ili čak smanjenju troškova u srednjem i dugom roku.

Kvalitet roba i usluga ne bi trebalo da bude smanjen, već naprotiv, podsticajem ka održivijoj proizvodnji i energetske tranziciji može se doprineti poboljšanju uslova životne sredine i opšteg kvaliteta života.

Zaključno, predložena rešenja imaju minimalan ili blag indirektan uticaj na cene i dostupnost roba i usluga, uz potencijalno pozitivan efekat na kvalitet životne sredine i održivost resursa, što dugoročno doprinosi očuvanju i poboljšanju životnog standarda stanovništva.

5) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na tržište rada, zapošljavanje, uslove za rad i sindikalno udruživanje?

U srednjem i dugom roku, može doći do smanjenja aktivnosti u ugljenično intenzivnim sektorima, ali se očekuje otvaranje novih radnih mesta u sektorima obnovljive energije i energetske efikasnosti.

6) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na zdravlje ljudi?

Predložena rešenja propisa imaju pozitivan uticaj na zdravlje ljudi jer doprinose smanjenju emisije i zagađujućih materija koje utiču na kvalitet vazduha. Ovim se poboljšavaju uslovi životne sredine, što direktno smanjuje rizik od respiratornih i kardiovaskularnih bolesti, kao i drugih zdravstvenih problema povezanih sa emisijama/zagađenjem.

7) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na obim ostvarivanja prava na pravično suđenje, pristupačnost javnim površinama i objektima i pristup informacijama? Na koji način predložena rešenja utiču na kvalitet i dostupnost javnih usluga, usluga sistema socijalne zaštite, sistema zdravstvene zaštite i sistema obrazovanja, kao i drugih javnih usluga, naročito u kontekstu zaštite i unapređenja prava pripadnika osetljivih društvenih grupa?

Predloženo rešenje ne utiče ni na jedno od navedenih prava niti dostupnost navedenih javnih površina, objekata, informacija ili usluga.

8) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na dostupnost kulturnih sadržaja i očuvanje kulturnog nasleđa?

Predložena rešenja ne utiču na dostupnost kulturnih sadržaja i očuvanje kulturnog nasleđa.

9) Da li predložena rešenja propisa imaju različite efekte na žene i muškarce, tj. rodnu ravnopravnost? Opisati te efekte. Da li propis povećava ili umanjuje rodnu ravnopravnost? Koje mere su predviđene za ublažavanja potencijalnih negativnih efekata propisa na rodnu ravnopravnost?

Predloženo rešenje nema efekte u domenu rodne ravnopravnosti i propis je u tom smislu neutralan.

6. Analiza efekta na životnu sredinu i klimatske promene

1) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na životnu sredinu?

Predložena rešenja propisa imaju značajan pozitivan uticaj na životnu sredinu, jer doprinose smanjenju emisija štetnih gasova, što poboljšava kvalitet vazduha i doprinosi prilagođavanju klimatskim promenama.

7. Analiza upravljačkih efekata

1) Koje aktivnosti je potrebno sprovesti i u kojim rokovima kako bi se omogućila primena propisa? Koja organizaciona jedinica unutar organa, odnosno organizacije koji vrše javna ovlašćenja, je odgovorna za sprovođenje ovih aktivnosti?

Predlog zakona predviđa utvrđivanje i objavljivanje referentnih vrednosti minimalnih emisija od strane ministarstva nadležnog za poslove životne sredine.

Predviđeno je da Vlada na predlog ministarstva nadležnog za poslove životne sredine propisuje vrste mera za smanjenje emisija u koje poreski obveznik može uložiti sredstva radi ostvarivanja prava na poreski kredit.

Takođe, predviđeno je da će ministarstvo nadležno za poslove finansija usvojiti podzakonske akte koji se odnose na evidencije i dokaze potrebne za korišćenje poreskog kredita, kao i oblik, sadržinu i način podnošenja poreske prijave.

Organizacione jedinice odgovorne za sprovođenje ovih aktivnosti su:

- u ministarstvu nadležnom za poslove zaštite životne sredine;
- u ministarstvu nadležnom za poslove finansija.

2) Odrediti kapacitete organa, odnosno organizacije koji vrše javna ovlašćenja koji je potrebno angažovati za primenu propisa. Da li su kapaciteti dovoljni za primenu propisa?

Postojeći kapaciteti relevantnih organa su dovoljni za primenu propisa.

3) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na efikasnost, odgovornost i transparentnost rada organa, odnosno organizacija koji vrše javna ovlašćenja nadležnih za primenu propisa?

Predložena rešenja nemaju uticaj na efikasnost, odgovornost i transparentnost rada organa koji vrše javna ovlašćenja nadležnih za primenu propisa. Mogućnost uvida u način primene propisa je isti kao u slučaju drugih poreskih propisa.

4) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na vladavinu prava?

Predložena rešenja nemaju uticaj u domenu vladavine prava.

8. Analiza finansijskih efekata

1) Koliko iznose javni rashodi primene propisa i iz kojih izvora finansiranja će se obezbediti sredstva?

Primenom predloženih propisa očekuje se povećanje javnih rashoda, koji se odnose na obezbeđivanje dodatnih ljudskih i materijalnih resursa, kao i na unapređenje infrastrukture potrebne za efikasnu implementaciju i kontrolu propisa.

Sredstva za finansiranje ovih troškova obezbediće se iz budžeta Republike Srbije.

Ovim modelom finansiranja obezbeđuje se održivost primene propisa uz minimalne poremećaje u budžetskim tokovima, a sredstva će biti raspoređena u skladu sa utvrđenim prioritetima i fazama implementacije.

2) Kakve će efekte predložena rešenja propisa imati na javne prihode i rashode?

Predloženo rešenje će pozitivno uticati na balans javnih prihoda i rashoda, uz podršku održivog razvoja.

9. Analiza rizika

1) Navesti ključne rizike za primenu propisa. Koje mere će biti preduzete kako bi se smanjila verovatnoća nastanka rizičnih događaja, odnosno umanjili njihovi efekti koje mere će biti preduzete ukoliko se rizik ostvari?

Nisu uočeni rizici za primenu propisa.

10. Izveštaj o sprovedenim konsultacijama.

Odrediti ciljne grupe i zainteresovane strane koje je potrebno uključiti u proces konsultacija.

U kom periodu su sprovedene konsultacije i da li su relevantne informacije o vremenu i mestu primene izabranih metoda konsultacija i njihovim rezultatima, objavljene na Portalu „eKonsultacije”? Navesti link sa Portala „eKonsultacije” ili neke druge internet stranice preko koje su sprovedene konsultacije.

Navesti ciljne grupe i zainteresovane strane koje su učestvovala u konsultacijama.

Da li su u konsultacije uključeni predstavnici mikro, malih i srednjih privrednih subjekata iz regulisane oblasti i osetljive društvene grupe na koje propis utiče, predstavnici udruženja koja se bave zaštitom životne sredine, kao i predstavnici udruženja koji se bave rodnom ravnopravnošću?

Navedite primedbe, sugestije i komentare na tekst propisa, dostavljene u toku konsultacija koje su usvojene.

Navedite primedbe, sugestije i komentare na tekst propisa, dostavljene u toku konsultacija koje nisu usvojene i objasniti razloge za njihovo neprihvatanje.

Sprovedena je javna rasprava, gde su bila ukupno četiri termina (8, 10, 15. i 17. oktobar 2025. godine). Nacrti su bili javno dostupni na Portalu „eKonsultacije”.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Ovlašćeni predlagač: Vlada

Obrađivač: Ministarstvo finansija

2. Naziv propisa

Predlog zakona o porezu na emisije gasova sa efektom staklene bašte

Draft Law on Greenhouse Gas Emissions Tax

3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum):

a) Odredba Sporazuma koja se odnosi na normativnu sadržinu propisa,

- Naslov VIII – Politike saradnje, član 100. Sporazuma;
- Naslov VIII – Politike saradnje, član 111. Sporazuma.

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma,

U skladu sa rokovima iz člana 72. Sporazuma.

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,

Ispunjava u potpunosti

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,

/

d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije.

Poglavlje 3.16.2 – Indirektno oporezivanje

Poglavlje 3.27.3 – Klimatske promene i kvalitet vazduha

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:

a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

Ugovor o funkcionisanju Evropske unije, Naslov VII - Zajednička pravila o konkurenciji, oporezivanju i usklađivanju zakona, Poglavlje 2. – Poreski propisi, čl. 110. i 111. – potpuno usklađeno.

b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

/

v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima,

/

g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost,

/

d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije.

/

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe direktive).

Rešenje predloženo Predlogom zakona je usklađeno sa relevantnim odredbama Ugovor o funkcionisanju Evropske unije.

Ne postoje drugi izvori prava Evropske unije sa kojima postoji obaveza usklađivanja.

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?

Da.

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?

Ne

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.

U izradi Predlog zakona o porezu na emisije gasova sa efektom staklene bašte nije ostvarena saradnja sa Evropskom unijom.